

JULIANE KOKOTT

F?TANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2007. március 1?je1(1)

C?363/05. sz. ügy

JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust plc

The Association of Investment Trust Companies

kontra

Commissioners of HM Revenue and Customs

(A VAT and Duties Tribunal, London [Egyesült Királyság] által benyújtott el?zetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Hozzáadottérték?adó – A közös befektetési alapok kezelésének mentessége – A tagállamok által meghatározott közös befektetési alap fogalma – Zártvég? befektetési alapok”

I – Bevezet? megjegyzések

1. A 77/388/EGK hatodik tanácsi irányelv (a továbbiakban: hatodik irányelv)(2) értelmében a befektetési alapok kezelése mentesül a hozzáadottérték?adó (a továbbiakban: HÉA) alól. Az Abbey National ügyben(3) a Bíróság a VAT and Duties Tribunal (London) el?zetes döntéshozatal iránti kérelme alapján már részletesen meghatározta, hogy mely tevékenységek tartoznak a befektetési alapok *kezelési tevékenységének* fogalma alá, és milyen feltételek mellett mentesülnek a harmadik személy által az alapok részére nyújtott kezelési szolgáltatások a HÉA alól.

2. Az Abbey National ügy egy „trust” formában m?köd? engedélyezett kollektív befektetési alapról („authorised unit trust”, a továbbiakban: AUT) és a társasági jog alapján m?köd? nyílt vég? befektetési társaságról („open ended investment company”, a továbbiakban: OEIC) szól. A jelen eljárásban az a kérdés merül fel, hogy ez a mentesség alkalmazható-e egyes zártvég? alapokra, például a t?kebefektetési társaságokra (investment trust companies, a továbbiakban: ITC). A nyíltvég? és zártvég? befektetési alapok alapvet?en abban különböznek, hogy a nyíltvég? alapok t?kéje az alap befektetési jegyeinek kibocsátása vagy bevonása által változik, míg a zártvég? alapok t?kéje állandó.

3. Az ITC?k kezelésére vonatkozó bizonytalanságot az adja, hogy a kedvezményezett adóalanyok, a közös befektetési alapok (befektetési alapok) fogalmának meghatározását az irányelv a nemzeti szabályozásra utalja. Az Egyesült Királyságban léteznek ugyan az ITC?re

vonatkozó általános rendelkezések, azonban a nemzeti szabályozás alapján nem részesülnek HÉA?mentességben. Így tisztázni kell, hogy milyen mértékig terjedhet egy tagállam fogalom meghatározásra vonatkozó jogköre, és annak milyen korlátai vannak, különös tekintettel a HÉA?semlegesség elvére.

II – Jogi háttér

A – *Közösségi szabályozás*

4. A hatodik irányelv 13. cikkének B. része szerint:

„az általuk meghatározott feltételek mellett a tagállamok mentesítik az adó alól a következ?ket, annak érdekében, hogy biztosítsák az ilyen mentességek megfelel? és egyértelm? alkalmazását, valamint hogy megakadályozzák az adókijátszásokat, az adókikerüléseket és az esetleges visszaéléseket:

[...]

d) a következ? ügyletek:

[...]

6. a tagállamok által meghatározott különleges [helyesen: közös] befektetési alapok kezelése”.

5. Az átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozásokra (ÁÉKBV) vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1985. december 20?i 85/611/EGK tanácsi irányelv(4) a befektetési alapokra vonatkozó bels? jogi szabályozásokat hangolja össze. Az irányelv hatálya alá az 1. cikk (2) bekezdésének második francia bekezdése szerint kizárólag nyílt vég? alapok tartoznak, amelyek befektetési jegyeiket a tulajdonosok kérésére közvetlenül vagy közvetve eszközeik terhére vásárolják vagy váltják vissza. A zártvég? alapokat pedig kifejezetten kizárják az irányelv hatálya alól (85/611 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének els? francia bekezdése).

B – *A nemzeti szabályozás*

6. A hatodik irányelvben meghatározott befektetési alapok és társaságok kezelésére vonatkozó mentességet az Egyesült Királyságban a hozzáadottérték?adóról szóló 1994. évi törvény (Value Added Tax Act 1994) 9. melléklete 5. csoportja 9. és 10. pontja ültette át. Ez a szabályozás vonatkozik különösen az AUT?ra (9. pont) és az OIEC?re (10. pont), az ITC?re azonban nem.

7. A hozzáadottérték?adóról szóló 1994. évi törvény id?közben hatályos szövege a pénzügyi szolgáltatásokról és pénzpiacokról szóló 2000. évi törvény (Financial Services and Markets Act 2000, a továbbiakban: FSMA) XVII. részében található, a *Collective Investment Schemes*re vonatkozó rendelkezésekre tekintettel határozza meg a mentességet élvez? szervezetek fogalmát. Az FSMA ülteti át a 85/611 irányelvet a nemzeti jogba. Az FSMA értelmében az ITC?k nem tartoznak a *Collective Investment Schemes* alá. Az AUT?tal és az OEIC?vel szemben az ITC nem köteles pénzügyi alapként a Financial Services Authority (a pénzügyi szolgáltatásokat ellen?rz? hatóság, a továbbiakban: FSA) engedélyét kérni, ugyanakkor annak felügyelete alá tartozik, amikor az Listing Authority (t?zsdepiacok hatósága) min?ségében jár el.

8. A társaságnak a jövedelem? és a társasági adóra vonatkozó jogszabályok szempontjából ITC?ként történ? elismeréséhez a jövedelemadóról és a társasági adóról szóló 1988. évi törvény (Income and Corporation Taxes Act 1988) 842. cikkében szerepl? kritériumoknak kell megfelelnie.

Erre a rendelkezésre más szabályok is utalnak. Továbbá az ITC-re a gazdasági társaságokról szóló 1985. évi törvény (Companies Act 1985) befektetési társaságokra vonatkozó szabályai az irányadók.

III – A tényállás és az elzeter döntéshozatalra elterjesztett kérdések

9. Az ITC-k megosztott kockázatú befektetési eszközök, amelyeket részvénytársaságokként a tzsden jegyeznek, és amelyek befektetési portfólióba fektetnek be. A befektetk rendelkeznek a társaság részvényei felett. Az AUT-tól és az OEIC-től eltérően a részesedések száma (az esetleges tkeemeléseket leszámítva) nem változik. A befektetk nem kérhetik részesedésük visszaváltását a társaságtól, amelyre más alaptípusoknál lehetőség van. Adott esetben a tzsden adhatók el a részesedések. A részesedések tzsdei árfolyama pedig a kereslethez és kínálathoz igazodik, amelynél az ITC befektetési portfóliójának értéke meghatározó, de nem jelent kizárólagos értékelési tényezt.

10. A JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust plc ITC. A befektetési tevékenységeivel kapcsolatos kezelési szolgáltatásokat egy harmadik személy, a JP Morgan Fleming Asset Management (UK) Limited végzi számára, amely szolgáltatások után jelenleg HÉÁ-t fizet. A számára végzett alapkezelési szolgáltatásra kivetett HÉA ellen a VAT and Duties Tribunalhoz fordult jogorvoslatért, amely 2005. szeptember 19-i határozatával elzeter döntéshozatal céljából a következ kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

1. Magában foglalja-e a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában foglalt „különleges [helyesen: közös] befektetési alapok” kifejezés az ITC-hez hasonló zártvég befektetési alapokat?

2. Amennyiben az 1. kérdésre adott válasz igenl, a [hatodik irányelv] 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában foglalt „tagállamok által meghatározott” fordulat:

a) megengedi-e a tagállamoknak azt, hogy kiválasszanak a joghatóságuk alá tartozó „különleges [helyesen: közös] befektetési alapok” közül néhányat abból a célból, hogy azokat az alapkezelési szolgáltatásnyújtás tekintetében adómentességben részesítsék, és másokat kizárjanak e mentesség alól; vagy

b) azt jelenti-e, hogy a tagállamok kötelesek meghatározni a joghatóságuk alá tartozó alapok közül a „különleges [helyesen: közös] befektetési alapok” körébe tartozó alapokat, és a mentesség minden ilyen alapra kiterjed?

3. Amennyiben az 1. kérdésre adott válasz az, hogy a tagállamok kiválaszthatják, hogy mely „különleges [helyesen: közös] befektetési alapokat” részesítik a mentességben, milyen hatással van az adósemlegesség, az egyenl bánásmód és a versenytorzulás megelőzésének elve e mérlegelési jogkör gyakorlására?

4. Közvetlen hatálya van-e a [hatodik irányelv] 13. cikke B. része d) pontja 6. alpontjának?

IV – Jogi álláspont

A – Elzeter megállapítás

11. A hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja nem határozza meg közelebbről a befektetési alapok kezelésének fogalmát. A megfogalmazás azonban két olyan elemet tartalmaz, amelyek pontosítást igényelnek, ezek: a „kezelés” és a „befektetési alap”.

12. Ahogy azt a Bíróság az Abbey National ügyben hozott ítéletében is kimondta, a hivatkozott

szabályozás tekintetében a *kezelés* fogalmának meghatározása kizárólag a közösségi jogra tartozik. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a hatodik irányelv 13. cikkében foglalt adómentességek a közösségi jog autonóm fogalmai, és céljuk a HÉA-rendszer egyes tagállamokban történő eltérő alkalmazásának elkerülése(5).

13. Az irányelv kifejezett rendelkezése szerint ugyanakkor a tagállamok feladata, hogy az érintett befektetési alapok fogalmát részletesen meghatározzák. Ezzel kapcsolatban a Bíróság az Abbey National ügyben hozott ítéletében kimondta:

„Ebből következően a tagállamok ugyan nem módosíthatják az adómentességek tartalmát, különösen akkor, amikor meghatározzák azok alkalmazásának feltételeit [itt a hatodik irányelvre utal], azonban más a helyzet akkor, ha a Tanács a tagállamokra bízta valamely adómentesség egyes kifejezéseinek meghatározását”.(6)

14. Ez a megfogalmazás félreérthető. Úgy tűnik ugyanis, mintha a Bíróság megadná a tagállamoknak azt a jogot, hogy az irányelv tartalmát megváltoztassák, amelyre általában csak a közösségi jogalkotó jogosult.

15. Ténylegesen azonban csak arra utalhat, hogy az irányelv meghatározott, kifejezetten nevesített esetekben egy fogalom pontosabb meghatározását a nemzeti jogrendszer körébe utalhatja, és így a tagállamra bízhatja az adott fogalom tartalommal való kitöltését. Ilyen utalások a nemzeti fogalommeghatározásokra számos helyen találhatók a hatodik irányelvben. Így például a tagállamokat terheli az orvosi és paramediciális hivatások fogalmának meghatározása, amelyek a hatodik irányelv 13. cikke A. része (1) bekezdésének c) pontja szerint adómentesek. Továbbá a közérdekű vagy karitatív jellegű tevékenységek mentessége attól is függ, hogy a tagállam az ahhoz szükséges jogállást megadta-e(7).

16. Ez a szabályozási technika ugyan ahhoz vezet, hogy a hatodik irányelv alkalmazásának feltételei tagállam és tagállam között részleteiben eltérhetnek. Ugyanakkor azokon a területeken, amelyeket a közösségi jogalkotó a hatodik irányelvben részletesen nem harmonizált, egyfajta jogbiztonságot nyújt, mivel a tagállamok vonatkozó szabályainak felhívását teszi lehetővé. Ez mérlegelési lehetőséget biztosít, amely lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy a mentesség megadását bizonyos követelmények teljesítésétől tegyék függővé, amelyeket a nemzeti jogban az adott tagállamban fennálló sajátosságok figyelembevételével határoztak meg.

17. A tagállamok szabad mérlegelését egyrészt az irányelv vonatkozó rendelkezéseinek szövege, értelme és célja maga is korlátozza(8). Ebből következően kizárt, hogy a tagállamok olyan szervezeteket soroljanak a közös befektetési alap fogalma alá, amely a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerint, a rendelkezés értelmét és célját figyelembe véve, nem eshet e fogalom alá. Másrészt a tagállamoknak általánosságban is tekintettel kell lenniük a hatodik irányelv alapjául szolgáló elvekre, különösen a HÉA-semlegesség elvére(9).

B – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésről

18. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdéssel azt kívánják tisztázni, hogy magában foglalja-e egyáltalán a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjában foglalt „közös befektetési alapok” kifejezés az ITC-hez hasonló zártvégű befektetési alapokat.

19. A Bíróság az Abbey National ügyben hozott ítéletében, amely a jelen, elztes döntéshozatalra utaló határozat meghozatalát követen született, már úgy döntött, hogy a befektetési alapok kezelésének mentesítése független azok jogi formájától, és alkalmazandó mind a kötelmi jog, a trustok joga, valamint a társasági jog alapján mköd? kollektív befektetési vállalkozásokra(10).

20. Noha az alapok alapveten nem rendelkeznek önálló jogi személyiséggel, így a kötelmi jog és a trustok joga szerint mköd? alapok egy küls? alapkezel? kezelési szolgáltatásaira vannak utalva. Ugyanakkor általában a társasági jog szerint mköd? befektetési társaságok harmadik személy bevonása nélkül saját magukat kezelhetik(11). Ha azonban a társasági jog szerint mköd? befektetési alapok ennek ellenére küls? alapkezel?t bíznak meg, akkor ugyanolyan helyzetbe kerülnek, mint az önálló jogi személyiséggel nem rendelke? alapok(12). Ahogy azt a Bíróság az Abbey National ügyben már megállapította, az adósemlegesség elvével ellentétes lenne, ha a társasági jog szerint mköd? alapok részére nyújtott kezelési szolgáltatások adókötelesek lennének, míg a más jogi formában létez? alapok kezelését mentesítenék az adó alól(13).

21. Az ITC?k részvénytársaságok, azaz önálló jogi személyiséggel rendelke? közös befektetési alapok, amelyeket létesít? okirattal hoznak létre. Nem áll fenn olyan számottev? eltérés az ebben a jogi formában létrehozott alapok és más létesít? okirattal létrehozott befektetési társaságok, pl. az OIEC?k között, amely eleve megakadályozná, hogy a zártvég? befektetési alapokat a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerinti közös befektetési alapok közé lehessen sorolni.

22. Az a tény, hogy a 85/611 irányelv nem alkalmazható a zártvég? alapokra, ennek az eredménynek nem mond ellent. Ugyan a Bíróság az Abbey National ügyben hozott ítéletében annak a kérdésnek a megválaszolása során, hogy mi tekinthet? a befektetési alap HÉA?mentes kezelésének, a 85/611 irányelv szabályait tartotta szem el?tt. A hatodik irányelvet jóval a 85/611 irányelv el?tt fogadták el, így annak szabályozási köre más, mint az egyéb irányelveké(14). Így a 85/611 irányelvb?l nem vonhatók le kötelez? érvény? következtetések arra nézve, hogy mely szervezetek tartoznak a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerinti mentesség alá.

23. A zártvég? alapok kizárása a 85/611 irányelv hatálya alól egyébként nem is olyan okokból történt, amelyek a hatodik irányelv értelmezésére vezethet?k vissza. Inkább arról van szó, hogy a jogalkotó a befektetési alapokra vonatkozó szabályozás harmonizálása során lépésr?l lépésre haladt, és a zártvég? alapok szabályozását egy kés?bbi id?pontra hagyta(15).

24. Az elztes döntéshozatalra elterjesztett els? kérdésre tehát azt a választ kell adni, hogy a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában szerepl? „közös befektetési alapok” fogalma magában foglalja az olyan zártvég? közös befektetési alapokat, mint az ITC?k.

C – Az elztes döntéshozatalra elterjesztett második és a harmadik kérdésr?

25. Az elztes döntéshozatalra elterjesztett második és a harmadik kérdés megválaszolásakor, amelyeket közösen kell tárgyalni, azt kell tisztázni, hogy a tagállamok milyen mértékben jogosultak azon közös befektetési alapok fogalmának meghatározására, amelyeknek befektetési társaságok általi kezelését a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja mentesíti az adó alól.

26. A kérdést elterjeszt? bíróság két értelmezést tart lehetségesnek. Az els? szerint a tagállam kiválaszthatja HÉA?mentesítés céljából azokat a bizonyos, a területén már létez? közös

befektetési alapokat, amelyek kezelési szolgáltatását a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerint mentesíti, másokat pedig kizárhat e kedvezményből. A második változat szerint minden közös befektetési alap kezelése, amelyet a tagállamok ilyenként határoztak meg, mentes a HÉA alól.

27. Előljáróban azt kell megjegyezni, hogy a közös befektetési alap (special investment fund) fogalma nem a nemzeti jog fogalma, amint arra a Bizottság is utal. Az a körülmény, hogy egy befektetési formát a nemzeti jog befektetési alapként elismer, nem vezet automatikusan arra a következtetésre, hogy az az irányelv szerinti közös befektetési alapot képez. Inkább arról van szó, hogy a tagállamoknak mérlegelési jogkörük gyakorlása során pontosítaniuk kell, hogy mely szervezeteket tekintenek olyan közös befektetési alapoknak, amelyek kezelése mentesül a HÉA alól. Így alapvetően kizárhatják a befektetési alapok meghatározott formáit a mentesítés alól, függetlenül attól a körülménytől, hogy a nemzeti jogban bizonyos tekintetben különös szabályok vonatkoznak e befektetési alapokra(16).

28. Kizárólag az a körülmény, hogy az ITC-eket az Egyesült Királyság joga befektetési alapként ismeri el, nem eredményezi szükségszerűen azt, hogy az e kategóriába tartozó alap kezelése mentesül a HÉA alól. Inkább azt kell vizsgálni, hogy a nemzeti jogalkotó mérlegelési jogkörében helyesen járt-e el, amikor az ITC kezelésére nem terjesztette ki az adómentességet.

29. A mérlegelési jogkör gyakorlása körében a tagállamoknak a mentesség célját kell szem előtt tartaniuk, és figyelemmel kell lenniük az adósemlegesség elvére is(17).

30. A hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában a közös befektetési alapok kezelése mentesítésének célja különösen az, hogy ne nehezítse meg a kisbefektetők számára a befektetési formákhoz történő hozzáférést. Amennyiben ez az adómentesség nem létezne, akkor a befektetési alapokba fektetett befektetési jegy-tulajdonosok adózási szempontból nagyobb terhet viselnének, mint azok a befektetők, akik közvetlenül fektetik be a pénzüket részvényekbe vagy más értékpapírokba, és nem veszik igénybe alapkezelő szolgáltatásait(18). Éppen a kisbefektetők számára van különös jelentősége a befektetési alapokba történő befektetésnek. Mivel csekély összegű befektetéssel rendelkeznek, csak korlátozottan van lehetőségük arra, hogy pénzüket széles körben közvetlenül értékpapírba fektessék. Azonkívül gyakran nem rendelkeznek elég ismerettel az értékpapírok összehasonlításához és kiválasztásához(19).

31. Amint azt az Egyesült Királyság Kormánya helytállóan megjegyzi, a hatodik irányelv 13. cikkében foglalt adómentességeket szigorúan kell értelmezni, mivel ezek kivételt jelentenek a főszabályhoz képest, amely szerint az adóalany által ellenszolgáltatás fejében teljesített minden szolgáltatásnyújtás HÉA-köteles(20). Az e rendelkezésben alkalmazott fogalmak értelmezésének azonban összhangban kell állniuk azok céljaival(21). Ennek következtében a tagállamok nem határozhatják meg túl szűken azoknak a közös befektetési alapoknak a körét, amelyek kezelése adómentes(22). Ellenkező esetben ugyanis nem érvényesülne az a cél, hogy ne nehezítse meg a befektetési alapokba való pénzbefektetést.

32. Különösen nem zárhatják ki a mentesség alól azokat a befektetési alapokat, amelyek a 85/611 irányelv hatálya alá tartoznak, és amely irányelv a tagállamok fogalommeghatározási jogosultságát időközben lefedte(23). Mivel az irányelv a befektetési alapok bizonyos formáinak nemzeti jogi szabályozását a befektetők védelme érdekében magas szinten harmonizálja, az irányelv által meghatározott befektetési alapok különösen alkalmasak a kisbefektetők pénzbefektetéseire.

33. Más, a 85/611 irányelv hatálya alá nem eső befektetési alapformákat a tagállamok kivehetnek a mentesség köréből, amennyiben az összhangban áll az adósemlegesség elvével.

34. Az adósemlegesség elve el?ször az els? irányelv(24) ötödik preambulumbekkezdésében jelent meg, amely szerint: „mivel a hozzáadottértékadó?rendszer a legmagasabb szint? egyszer?séget és semlegességet valósítja meg, amennyiben az adót a lehet? legáltalánosabb módon vetik ki, és amennyiben alkalmazási területe kiterjed a termelés és a forgalmazás, valamint a szolgáltatások nyújtásának minden szakaszára [...]”.

35. A Bíróság ezen elv értelmét több különböz? helyzetre vonatkozóan is meghatározta. Az el?zetesen felszámított adó levonására vonatkozó jogra tekintettel ez az elv érték szerinti semlegességet biztosít, azaz az el?zetesen felhasznált szolgáltatásokra felszámított adót teljes mértékben le kell vonni abból az adóból, amely a végfelhasználó számára nyújtott szolgáltatás után fizetend?(25). Így lehet elkerülni azt, hogy egy szolgáltatást – attól függ?en, hogy el?zetesen hány lépcs?ben vettek igénybe szolgáltatásokat – többszörösen terheljenek.

36. Más összefüggésekben er?teljesebben érvényesül az összes szolgáltatással, illetve adóalannyal szembeni egyenl? bánásmód elvének szempontja az adóztatás és az alkalmazandó adómérték tekintetében(26). A Bíróság a semlegesség elvét különféle megfogalmazásban juttatta kifejezésre.

37. Egyes ítéleteiben kifejtette, hogy: „az adósemlegesség elve különösen azt tiltja, hogy az azonos tevékenységeket végz? gazdasági szerepl?ket az adó kivetése szempontjából eltér?en kezeljék.”(27)

38. Más ítéleteiben a Bíróság úgy fogalmazott, hogy az adósemlegesség elve tiltja, „ha a HÉA szempontjából eltér?en kezelnek hasonló, és ezért egymással versenyz? szolgáltatásokat”(28). A Bíróság ezt kiegészítve gyakran megállapította, hogy a termékek és a szolgáltatások összehasonlíthatóságának értékelése során elvileg nem bír jelent?séggel a gyártó vagy a szolgáltatást nyújtó személye, valamint az a jogi forma, amelyben azok tevékenységüket kifejtik(29).

39. Ezek a megfogalmazások különböz? szempontokat állítanak el?térbe, részben a gazdasági szerepl?k közötti egyenl? bánásmódot, részben az általuk nyújtott szolgáltatások egyenl? kezelését. Ezek alapjául azonban a semlegesség elvének azonos értelmezése szolgál. Ennek hatóköre túl sz?ken lenne meghatározva, ha a 37. pontban hivatkozott formulát alapul véve csak az azonos szolgáltatásokat kellene adójogi szempontból azonos módon kezelni, ahogy arról az Egyesült Királyság Kormánya vélekedik. A semlegesség elve ezen túlmen?en inkább az azokkal a szolgáltatásokkal szembeni egyenl? bánásmódot követeli meg, amelyek azonos célt szolgálnak, helyettesíthet?k, és ezért egymással versenyeznek.

40. Az Egyesült Királyság attól tart, hogy a semlegesség elve ilyen módon történ? értelmezése esetén az adókedvezményre jogosult közös befektetési alapok köre parttalan lesz. Így számos más közös befektetési forma, mint például az önkéntes biztosító pénztárak, alaphoz kötött életbiztosítások, befektetési klubok és venture capital trustok (kockázatit?ke?trustok) kezelését is mentesíteni kell.

41. Ahogy azt a Bizottság helytállóan kifejtette, a jelen eljárás tárgya kizárólag az, hogy az olyan zártvég? befektetési alapok, mint az ITC?k, a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában foglalt mentesség alá tartoznak?e. Az, hogy más meghatározott befektetési eszközöket e rendelkezés és az adósemlegesség elvének céljaira figyelemmel hogyan kell értékelni, hipotetikus kérdés.

42. Az Egyesült Királyság Kormánya ezenfelül el?adta, hogy még ha versenyhelyzet fennállásáról lenne is szó, akkor sem hatna ki erre az eltér? adójogi kezelés, mivel az ITC

többlatterre a gyakorlatban elenyész?

43. Ez azonban nem elfogadható. Az adósemlegesség elve tiltja, hogy a HÉA-mentesség szempontjából eltérően kezeljenek hasonló, ezért egymással versenyző árukat vagy szolgáltatásokat. Ezen elv sérelme nem követeli meg, hogy az eltérő adóztatás ténylegesen a verseny bizonyítható torzulásához vezessen. Máskülönben ez a mentesség esetről esetre eltérő alkalmazásához vezetne. Az alapok adóztatásának versenyre gyakorolt tényleges hatásai az adott ügy sajátosságaitól függnének, például a mindenkori alaptípus költségszerkezetéről és az érintett alapszegmens érzékenységéről.

44. A semlegesség elvének vizsgálata során a jelen ügyben nem maguknak a kezelési tevékenységeknek az összehasonlíthatósága vagy a külső alapkezelők közötti egyenlő bánásmód a kérdés. Inkább a befektetési alapok összehasonlíthatóságáról van szó, amelyek piaci helyzete esetlegesen az alapkezelés adójogi terheit érinti. Ebben a helyzetben az adósemlegesség elve tiltja tehát a szolgáltatásoknak az igénybevevőtől függő eltérő adóztatását, amennyiben a szolgáltatás igénybevevői összehasonlíthatók, és egymással versenyben állnak.

45. A kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra utaló határozatában megállapította, hogy az ITC-k, hasonlóan az AUT-hoz és OEIC-hez, lehetővé teszik, hogy a magánbefektetők jól diverzifikált befektetési portfóliókba fektessenek be, és így a tőzsdekockázatot csökkentsék. Ezen túlmenően a magánbefektetők minden alaptípusnál a professzionális alapkezelés révén is profitálnak, amelyek költségeit felosztják, profitálnak továbbá az összességében csökkentett kereskedési és kezelési költségek révén is. Az ITC-k továbbá az intézményi befektetők számára is ugyanezeket a feladatokat látják el. Ez arra utal, hogy az ITC-k az adózási szempontból kedvezményezett alaptípusokkal (AUT, OEIC) összehasonlíthatók, és azokkal versenyben állnak. Ezért ezek kezelése is mentesítendő a HÉA alól.

46. Az eltérő bánásmód csupán akkor lenne megengedhető, ha a különböző alaptípusok nem azonos módon szolgálnák a mentesség céljának megvalósulását. A mentességnek többek között a kisbefektetők számára kell elősegítenie egy közös befektetésen keresztül az értékpapírbefektetéshez való hozzáférést. A pénzbefektetők e csoportjának aligha van lehetősége az alapok tevékenységét saját maga ellenőrizni, ezért különös mértékben ráutaltak a törvényileg szabályozott védelmi mechanizmusokra.

47. Amennyiben a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja a tagállamok által meghatározott közös befektetési alapokra utal, rájuk bízva a döntést, hogy az adózási szempontból kedvezményezett befektetési eszközök szerkezetére és kezelésére vonatkozó jogi kereteket meghatározzák. A mentesség céljával összhangban lenne, ha a tagállamok e fogalom meghatározási jogkörük gyakorlása során abból is kiindulhatnának, hogy az egyes alaptípusok milyen mértékben szolgálják a befektetők védelmét.

48. A 85/611 irányelv hatálya alá tartozó alapok esetén a tagállamok számára már nem áll fenn döntési mozgástér, ezek tekintetében megfelelő szintű befektetői védelmet kell biztosítani. A befektetési alapok más formái azonban kizárhatók a mentesség hatálya alól, ha a befektetők védelme – a kezelés szempontjából mentesség alá eső alapok befektetőinek védelméhez képest – nem összehasonlítható szinten biztosított.

49. A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak tisztázása, hogy a jelen esetben az ITC védelmi szintje az AUT és az OEIC színvonalával összehasonlítható-e. Ennek kapcsán akár az alaptípusok szerint különböző mechanizmusok is szóba jöhetnek, amelyek végeredményben összehasonlítható védelmi színvonalhoz vezetnek.

50. A előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és a harmadik kérdésre azt a választ kell

tehát adni, hogy a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja felhatalmazza a tagállamokat arra, hogy meghatározzák azoknak a közös befektetési alapoknak a körét, amelyek kezelése adómentes. E jogkör gyakorlása során azonban a tagállamoknak tiszteletben kell tartaniuk a rendelkezés szövegét és célját, valamint az adósemlegesség elvét, amely szerint a hasonló, ezért egymással versenyző közös befektetési alapokat az adókivetés szempontjából azonosan kell kezelni.

D – Az elzeter döntéshozatalra elterjesztett negyedik kérdés?

51. Amennyiben valamely tagállam az adómentes közös befektetési alap – hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerinti – meghatározására vonatkozó jogkörének gyakorlása során megsértette az adósemlegesség elvét, és bizonyos alapokat jogsértően nem vont be e körbe, felmerül a kérdés, hogy az érintettek javára lehet-e az irányelvnek közvetlen hatálya.

52. E tekintetben fel kell idézni, hogy minden olyan esetben, amikor valamely irányelv rendelkezései tartalmuk alapján feltétel nélküliek és kellően pontosak, azokra az áttételhez szükséges intézkedések határidőben történő megtétele hiányában hivatkozni lehet az irányelvvel össze nem egyeztethető valamennyi nemzeti rendelkezéssel szemben, illetve akkor is, ha azok olyan jogokat határoznak meg, amelyeket a magánszemélyek az állammal szemben érvényesíthetnek(30).

53. A hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja elég pontosan és feltétlenül írja elő, hogy mely tevékenységeket kell mentesíteni az adó alól, így a magánszemély közvetlenül hivatkozhat erre a rendelkezésre.

54. Ennek nem mond ellent, hogy a tagállamok mérlegelési jogkörébe tartozik azoknak a közös befektetési alapoknak a meghatározása, amelyek kezelése mentesség alá esik. Amennyiben a nemzeti jogalkotó túllépte ezt a mérlegelési jogkörét, a magánszemély a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontja 6. alpontjára közvetlenül hivatkozva akkor kérheti mindenképpen a mentességet a HÉA alól, ha tárgyilagos szempontok alapján megállapítható, hogy az adott személyt fel kellett volna venni a kedvezményezettek körébe(31). Az adósemlegesség elvének megsértése esetén az adóalanynak kell bizonyítania, hogy az érintett alap a nemzeti jog alapján a kedvezményezett alapokhoz hasonló, és azokkal versenyző.

55. Ebben az esetben a tagállam az adóalannal szemben nem hivatkozhat arra, hogy nem hozta meg azokat a rendelkezéseket, amelyek az érintett alaptípust a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerinti közös befektetési alapnak minősítik.(32) Még kevésbé hivatkozhat a tagállam azokra a nemzeti rendelkezésekre, amelyeket az említett fogalom meghatározási jogkörének gyakorlása során fogadott el, amelyek azonban ellentétesek az adósemlegesség elvével(33).

56. A negyedik kérdésre tehát azt a választ kell adni, hogy a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja közvetlen hatállyal rendelkezik azok tekintetében, akik – az adósemlegesség elvét sértő – nemzeti szabályozás alapján nem részesülnek az e rendelkezésben biztosított adómentességben.

V – Véggöveztetések

57. Az előbbi megfontolások alapján azt javaslom a Bíróságnak, hogy a VAT and Duties Tribunal által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket a következőképpen válaszolja meg:

1. A „közös befektetési alapok” fogalma a tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról – közös hozzáadottértékadó-rendszer: egységes adóalap-megállapításról szóló, 1977. május 17-i 77/388/EGK hatodik tanácsi irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában magában foglalhatja az olyan zártvégű közös befektetési alapokat, mint az *Investment Trust Company*.

2. A hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja felhatalmazza a tagállamokat arra, hogy meghatározzák azoknak a közös befektetési alapoknak a körét, amelyek kezelése adómentes. E jogkör gyakorlása során azonban a tagállamoknak tiszteletben kell tartaniuk a rendelkezés szövegét és célját, valamint az adósemlegesség elvét, amely szerint a hasonló, ezért egymással versenyző közös befektetési alapokat az adókiivetés szempontjából azonosan kell kezelni.

3. A hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja közvetlen hatállyal rendelkezik azok tekintetében, akik – az adósemlegesség elvét sértő – nemzeti szabályozás alapján nem részesülnek az e rendelkezésben biztosított adómentességben.

1 – Eredeti nyelv: német.

2 – A tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról – közös hozzáadottértékadó-rendszer: egységes adóalap-megállapításról szóló, 1977. május 17-i 77/388/EGK hatodik tanácsi irányelv (HL L 145., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 23. o.) Ezt a rendeletet 2007. január 1-jétől hatályon kívül helyezte, és felváltotta a közös hozzáadottértékadó-rendszerrel szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv (HL L 347., 1. o.).

3 – A C-169/04. sz., Abbey National és Inscape Investment Fund ügyben 2006. május 4-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-4027. o.).

4 – HL L 375., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 139. o., utoljára módosította a 73/239/EGK, a 85/611/EGK, a 91/675/EGK, a 92/49/EGK, és a 93/6/EGK tanácsi irányelvek, valamint a 94/19/EK, a 98/78/EK, a 2000/12/EK, a 2001/34/EK, a 2002/83/EK és a 2002/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek a pénzügyi szolgáltatásokkal foglalkozó bizottságok új szervezeti felépítésének létrehozása érdekében történő módosításáról szóló, 2005. március 9-i 2005/1/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 79., 9. o.).

5 – Lásd a C-358/97. sz., Bizottság kontra Írország ügyben 2000. szeptember 12-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-6301. o.) 51. pontját, a C-428/02. sz. Fonden Marselisborg Lystbådehavn ügyben 2005. március 3-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-1527. o.) 27. pontját, valamint a 3. lábjegyzetben hivatkozott Abbey National és Inscape Investment Fund ügyben hozott ítélet 38. pontját.

6 – A 3. lábjegyzetben hivatkozott Abbey National és Inscape Investment Fund ügyben hozott ítélet 39. pontja, amely utal a C-468/93. sz. Gemeente Emmen ügyben 1996. március 28-án hozott ítélet (EBHT 1996., I-1721. o.) 25. pontjára.

7 – Lásd például a hatodik irányelv 13. cikke A. része (1) bekezdésének b), g), h), i), l) és n) pontját.

8 – Lásd a 6. lábjegyzetben hivatkozott Gemeente Emmen ügyben hozott ítélet 25. pontját, a C-346/95. sz. Blasi-ügyben 1998. február 12-én hozott ítélet (EBHT 1998., I-481. o.) 21. pontját és az általam a C-443/04. és C-444/04. sz., H. A. Solleveld és J. E. van den Hout-van Eijnsbergen egyesített ügyekben 2005. december 15-én ismertetett f-tanácsnoki indítvány (EBHT

2006., I/3617. o.) 23. pontját.

9 – Lásd a C/141/00. sz. Kügler-ügyben 2002. szeptember 10-én hozott ítélet (EBHT 2002., I/6833. o.) 55. és azt követő pontját, a C/45/01. sz. Dornier-ügyben 2003. november 6-án hozott ítélet (EBHT 2003., I/12911. o.) 69. pontját, és a C/443/04. és C/444/04. sz., H. A. Solleveld és J. E. van den Hout-van Eijnsbergen egyesített ügyekben hozott ítélet (EBHT 2006., I/3617. o.) 35. és 36. pontját, és erre az ügyre vonatkozó főtanácsnoki indítvány 23., valamint 37. és azt követő pontjait.

10 – A 3. lábjegyzetben hivatkozott ügyben hozott ítélet 53. pontja.

11 – Lásd Poiares Maduro főtanácsnok C/8/03. sz. BBL-ügyben 2004. május 18-án ismertetett indítványának (EBHT 2004., I/10157. o.) 26. pontját, valamint az általam a C/169/04. sz., Abbey National és Inscape Investment Fund ügyben 2005. szeptember 8-án ismertetett főtanácsnoki indítvány (EBHT 2006., I/4027. o.) 29. és azt követő pontjait.

12 – Lásd a 11. lábjegyzetben hivatkozott Abbey National és Inscape Investment Fund ügyben ismertetett főtanácsnoki indítvány 32. pontját és a 11. lábjegyzetben hivatkozott BBL-ügyben ismertetett főtanácsnoki indítvány 27. pontját.

13 – A 3. lábjegyzetben hivatkozott Abbey National és Inscape Investment Fund-ügyben hozott ítélet 56. pontja.

14 – Lásd a 11. lábjegyzetben hivatkozott Abbey National és Inscape Investment Fund ügyben ismertetett főtanácsnoki indítvány 79. pontját.

15 – Lásd a 85/611 irányelv hatodik preambulumbekzdését.

16 – Ahogy a Bíróság a 9. lábjegyzetben hivatkozott Solleveld és van den Hout-van Eijnsbergen-ügyben hozott ítéletének 33. pontjában is kimondta a tagállamok azon jogosultságára tekintettel, hogy meghatározzák azokat a paramediciális tevékenységet, amelyek a hatodik irányelv 13. cikke A. része (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott mentesítés hatálya alá tartoznak.

17 – Lásd 8. és 9. lábjegyzetben hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

18 – Lásd a 3. lábjegyzetben hivatkozott Abbey National és Inscape Investment Fund ügyben hozott ítélet 62. pontját és az ebben az ügyben ismertetett főtanácsnoki indítvány 27. és 68. pontját, valamint a 11. lábjegyzetben hivatkozott BBL-ügyben ismertetett főtanácsnoki indítvány 26. pontját.

19 – A 11. lábjegyzetben hivatkozott Abbey National és Inscape Investment Fund ügyben ismertetett főtanácsnoki indítvány 28. pontja.

20 – Lásd a C/8/01. sz. Taksatorringen-ügyben 2003. november 20-án hozott ítélet (EBHT 2003., I/13711. o.) 36. pontját, a C/498/03. sz., Kingscrest és Montecello ügyben 2005. május 26-án hozott ítélet (EBHT 2005., I/4427. o.) 29. pontját, a 3. lábjegyzetben hivatkozott Abbey National és Inscape Investment Fund ügyben hozott ítélet 60. pontját, és a C/401/05. sz. VDP Dental Laboratory ügyben 2006. december 14-én hozott ítélet (EBHT 2006., I/12121. o.) 23. pontját.

21 – Lásd a 9. lábjegyzetben hivatkozott Dornier-ügyben hozott ítélet 42. pontját, és a 20. lábjegyzetben hivatkozott Kingscrest és Montecello ügyben hozott ítélet 29. pontját.

22 – Lásd a C/76/99. sz., Bizottság kontra Francia Köztársaság ügyben hozott ítélet (EBHT 2001.,

1249. o.) 23. pontját. Ebben a Bíróság megállapítja, hogy a hatodik irányelv 13. cikke A. része (1) bekezdésének b) pontját nem lehet túlságosan szűken értelmezni, mivel – ha a mentesítést kizárólag szigorúan a kórházi vagy orvosi gyógykezeléséhez szorosan kapcsolódó tevékenységeknek adnák meg – e kezelések vagy az ezekhez szorosan kapcsolódó tevékenységek esetleges HÉA-kötelelessé tétele miatt megnövekedett költségeire tekintettel hozzáférhetetlenné válnának.

23 – Lásd a 11. lábjegyzetben hivatkozott Abbey National és Inscape Investment Fund ügyben ismertetett főtanácsnoki indítvány 38. pontját.

24 – A tagállamok forgalmi adókra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról szóló, 1967. április 11-én 67/227/EGK első tanácsi irányelv (HL 71., 1301. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 3. o.). Ezt a rendeletet 2007. január 1-jétől hatályon kívül helyezte, és felváltotta a közös hozzáadottértékadórendszeréről szóló, 2006. november 28-án 2006/112/EK tanácsi irányelv (HL L 347., 1. o.).

25 – Lásd ehhez például a 268/83. sz. Rompelman-ügyben 1985. február 14-én hozott ítélet (EBHT 1985., 655. o.) 19. pontját, a C-110/98-C-147/98. sz., Gabalfrisa és társai egyesített ügyekben 2000. március 21-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-1577. o.) 44. pontját, a C-16/00. sz. Cibo Participations ügyben 2001. szeptember 27-én hozott ítélet (EBHT 2001., I-6663. o.) 27. pontját és a C-465/03. sz. Kretztechnik-ügyben 2005. május 26-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-4357. o.) 34. pontját.

26 – A 9. lábjegyzetben hivatkozott Solleveld és van den Hout-van Eijnsbergen ügyben hozott ítélet 35. pontja. Lásd még a 9. lábjegyzetben hivatkozott Dornier-ügyben hozott ítélet 74. pontját, amelyet a Bíróság közvetlenül az egyenlő bánádmód elvére alapított.

27 – A C-216/97. sz. Gregg-ügyben 1999. szeptember 7-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-4947. o.) 20. pontja. Lásd még a C-404/99. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2001. március 29-én hozott ítélet (EBHT 2001., I-2667. o.) 45. pontját, a 9. lábjegyzetben hivatkozott Kugler-ügyben hozott ítélet 30. pontját, és a 3. lábjegyzetben hivatkozott Abbey National és Inscape Investment Fund ügyben hozott ítélet 56. pontját.

28 – A C-109/02. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2003. október 23-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-12691. o.) 20. pontja, a C-453/02. és C-462/02. sz., Linneweber és Akritidis egyesített ügyekben 2005. február 17-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-1131. o.) 24. pontja, a C-246/04. sz., Turn und Sportunion Waldburg ügyben 2006. január 12-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-589. o.) 33. pontja, és a 9. lábjegyzetben hivatkozott Solleveld és van den Hout-van Eijnsbergen ügyben hozott ítélet 39. pontja. A Bíróság már a 126/78. sz. Nederlandse Spoorwegen ügyben 1979. június 12-én hozott ítéletének (EBHT 1979., 2041. o.) 12. pontjában felvetette a HÉA-kivetés semlegességének a jelentőségét a verseny szempontjából.

29 – A 28. lábjegyzetben hivatkozott Linneweber és Akritidis ügyben hozott ítélet 25. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. Más összefüggésben viszont a szolgáltatást nyújtó sajátosságai, például szakmai képzése vezethet jelentős eltéréshez a szolgáltatások adóztatásában (lásd a 9. lábjegyzetben hivatkozott Solleveld és van den Hout-van Eijnsbergen ügyben hozott ítélet 40. és azt követő pontját).

30 – Lásd a 8/81. sz. Becker-ügyben 1982. január 19-én hozott ítélet (EBHT 1982., 53. o.) 25. pontját, a 9. lábjegyzetben hivatkozott Kugler-ügyben hozott ítélet 51. pontját és a 28. lábjegyzetben hivatkozott Linneweber és Akritidis ügyben hozott ítélet 33. pontját.

31 – Lásd ebben az értelemben a 9. lábjegyzetben hivatkozott Dornier-ügyben hozott ítélet 81.

pontját és a 9. lábjegyzetben hivatkozott Kögler-ügyben hozott ítélet 55-57. pontját.

32 – Lásd ebben az értelemben a 28. lábjegyzetben hivatkozott Linneweber és Akritidis ügyben hozott ítélet 35. pontját.

33 – Lásd a 28. lábjegyzetben hivatkozott Linneweber és Akritidis ügyben hozott ítélet 36. és azt követő pontját.